

فرهنگ شفاهی ایل شاهسون بغدادی

اۆلکه میز سۆزلری

(شاهسون بغدادی ائیلنده)

www.ketab.ir

تالیف و گردآوری:

علی حاجیلی

انتشارات حاجیلی

سرشناسه.....	حاجیلی، علی.....
عنوان.....	فرهنگ شفاهی ایل شاهسون بغدادی.....
نویسنده.....	علی حاجیلی.....
مشخصات نشر.....	تهران: حاجیلی، ۱۴۰۳.....
مشخصات ظاهری.....	۱۹۲ ص: ۱۴/۵ * ۲۱/۵ س م.....
شابک.....	۹۷۸ - ۶۲۲ - ۹۰۴۴۶ - ۸ - ۱.....
وضعیت فهرست نویسی.....	فیا.....
موضوع.....	شاهسون بغدادی -- فرهنگ عامه.....
موضوع.....	Shahsevan Baghdadi (Turkic people) - Folklore
رده بندی کنگره.....	DSR۷۲/ش ۲۳.....
رده بندی دیویی.....	۹۵۵/۹۸۱۷۲.....
شماره کتاب شناسی ملی.....	۹۵۶۱۰۱۳.....

فرهنگ شفاهی ایل شاهسون بغدادی

نویسنده..... علی حاجیلی
 ارزیاب..... حسین علی حسینی
 تایپ..... اعظم حاجیلی
 ویراستار..... هادی بیرامی
 مشاور..... ابوالفضل فردوسی
 شمارگان..... ۳۰۰ نسخه
 چاپ اول..... ۱۴۰۳
 ناشر..... انتشارات حاجیلی
 چاپ و صحافی..... هوران
 قیمت..... تومان

www.ketab.ir

تهران، تهرانپارس،
 خیابان فرجام،
 خیابان مظفری نیا
 (سراج)، کوچه
 فرزانه آزادی،
 پلاک ۵۶، تلفن:

۷۷۷۱۰۵۷۵

۷۷۷۱۹۸۲۸

۷۷۷۰۲۹۷۴

کلیه حقوق این اثر محفوظ و تولید آن به
 هر شکل (صوتی، تصویری، چاپ، کپی
 و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه ناشر
 ممنوع می باشد.

فهرست

۹.....	مقدمه.....
۱۱.....	پیشگفتار.....

فصل اول

۱۳.....	شرحی بر گذشته ایل.....
۱۷.....	ایسته دیگیم سیزدن.....
۱۸.....	ساز دهل و بالابان چالانلار.....
۱۹.....	شاعیرلر شاهسون بغدادی انیسه.....
۱۷.....	اسامی شعرا و نوازندگان.....

فصل دوم

۲۱.....	اشعار.....
۲۹.....	حکایات.....
۴۰.....	قورد آلی نین حکمتی.....
۵۸.....	سۆز اویونو.....

فصل سوم

۶۳.....	تورک دپلینده ایشله نن سۆزگر.....
۶۶.....	نظامدا دئیلن مقاملارین آدی.....
۶۷.....	داش کلمه سی تورک دپلینده.....
۶۸.....	آشیق لارین آدی آیری مملکت لرده.....
۶۹.....	حیوانات لارین آدی تورک دپلینده.....

۷۲	 حیواناتین سَسلَری
۷۳	 ایلین و آیین گونلری نین آدی
۷۴	 دلی کلمه سی تورک دیلینده
۷۶	 قارقیش لار
۷۸	 تورک دیلینده مرض لرین آدی
۷۹	 (بیر) کلمه سی تورک دیلینده
۸۰	 آدی سانلی عشاق لار
۸۱	 قدیم کی ائل بیگی لرین آدی - شهرتی
۸۲	 رکن اصلی ترک لر
۸۳	 هالایلارین آدی
۸۴	 تورک دئیشینده ایضاً سؤز لَر کی اعضاء بدنن آد آپاری لیب
۸۷	 چیل له گنجه سی
۹۷	 چارشنبه سوری
۱۰۱	 قوربان بایرامی

فصل پنجم

۱۰۴	 آتا بابا لار سؤزو
۱۲۶	 ضرب المثل لر
۱۴۷	 تایما جالار و جواب لاری
۱۷۸	 منابع

«بنام ابر نیروی جاودان حیات بخش عالم»

نام نویسنده پرتوان این اثر آقای حاج علی حاجیلی برای ترک زبانان مرکز ایران، فعالین فرهنگی و ادبی علی‌الخصوص ایل بزرگ شاهسون کاملاً آشناست و نیاز به معرفی ندارد.

لذا از باب وظیفه و ارادتی که حقیر به ایشان و خاندان معظمشان از قدیم الایام داشته برآتم داشت تا خوانندگان گرامی را با وجود ذی‌قیمت و شخصیت والای این مرد پر تلاش بیشتر معرفی نمایم تا چنانچه عزیزانی که برای اولین بار با نگارنده این کتاب آشنا میشوند آگاه باشند که سطر سطر این پژوهش گرانها توسط مردی از تبار ملک و تلاش عشایرزاده ایست که با عشق و علاقه به فرهنگ قومی و ایلی با زحمات و جدیت تمام مطالب مفید را جمع‌آوری نموده و کلیه آنها را در قالب کتابی در میان فولکلور شاهسون ایل بغدادی و ترکان فلات مرکزی ایران معرفی و عرضه نماید.

خالق این اثر ایلی و فرهنگی در سالهای گذشته کتاب‌های بایاتی لار و چل یک دنه را در دو شماره به چاپ و منتشر نموده است و قطعاً خوانندگان گرامی که اکنون این اثر را ملاحظه می‌نمایند با کتاب‌های قبلی مؤلف آشنایی دارند.

نگارنده چه در این اثر زیبا و چه در آثار گذشته از منابع پراهمیت ایلی و قومی و مردمی بهره جسته است و تا جایی که حقیر شاهد بودم گاهی برای یافتن نقل قول‌های شیرین، امثال حکم، بایاتی‌ها، قصه‌های حماسی و

عاشقانه شهر به شهر روستا به روستا گشته و از گنجينه ها و دانسته هاى اقوام ترك مطالبه و امروزه در قالب چنين اثر نفيسى چاپ و منتشر نموده است.

نويسنده علاوه بر تبخر و تجربه در امر نويسندگى و پژوهشگرى بدليل دارا بودن حافظه على از سنين جوانى با حل و طراحى جداول مختلف اطلاعات عمومى خویش را ارتقاء بخشیده تا جائيکه در دهه گذشته مورد توجه رسانه هاى ملى کشور قرار گرفته و لقب مرد جدولى ايران را به خود اختصاص داده است. ايشان در شعر و شاعرى هم دستى داشته و بيش از هزار بيت اشعار تركى و فارسى سروده است و در حال حاضر با نام مستعار (دکتر) فعاليتش استمرار دارد.

همانگونه که گفته شد در کنار مردان موفق حضور همکارى و حمايت هاى بانوي نهفته است يادآورى مى نماييم که مؤلف در زندگى خویش بحمدالله از وجود نعمت با ارزش همراه و همسرى مهربان و فداکار بهره مند گرديده ضمن آن که سرکار خانم رمضانى خود علاقه اشتياق فراوان در فولکلور و شعر و هنر دارند و همواره در کنار همسرش چون کوهى استوار ايستاده و بزرگترين مشاور و مشوق وى بوده است.

در خاتمه اينجانب با در نظر گرفتن سجايای اخلاقى، عشق و تعصب ايلي و قومى نويسنده گرامى آرزومندم که اين اثر بعنوان یک منبع دايرةالمعارف و اثرى فولکلوريک و ماندگار نزد هر یک از مردم شريف ترک زبان بويژه ايل سلحشور شاهسون مهمان باشد.

ارادتمند: سيد مجيد ساداتى

۱۴۰۲/۹/۲۲

پيشكفتار:

سال‌ها در فكر آن بودم كه فرهنگ اصيل و غنى عشاير ايل بغدادى را به صورت فولكور جمع‌آورى نموده با چاپ و نشر آن را در اختيار هم تباران بگذارم.

در اين رابطه انگيزه و ذوق و شوق بى‌نظيرى از جانب دلسوزان و عاشقان فرهنگ ايل در وجودم شعله‌ور گرديد و مرا بر آن داشت كه حكايته‌اى شيرين گذشتگان همراه با پند و اندرزهاى پدران و فرهنگ شفاهى ايل كه سینه به سینه از روزگاران قديم به نسل كنونى رسيده بود را منتشر نمايم.

كتابى كه اينك در دست داريد شامل مجموعه‌اى از فرهنگ شفاهى ايل و بازمانده آبا و اجدادمان مى‌باشد كه در مدت قريب ۱۰ سال به صورت شفاهى از فرهيختگان ايل طلب نموده جمع‌آورى و مکتوب گرديده است. براى جمع‌آورى اين اثر مطلوب به اكثر شهرها و روستاه‌اى تُرك نشين مراجعه و از سالخوردگان مطالب ارزشمندى را طلب نموده و كتاب را تكميل نموده‌ام.

جا دارد از برخورده‌اى با صف‌اى آنها كه در حقير شوق و انگيزه دو چندانى را براى ادامه كار بوجود آورده‌اند كمال تشكر و قدردانى بنمايم.

حق و انتظار اين است كه مفاد اين فرهنگ اصيل و ريشه‌دار مکتوب شده كنونى در مجامع عمومى از جمله جشنواره‌ها، هم‌ايش‌ها، تجمعه‌ها

اعمال و یادآوری گردد تا بدست نسل آینده رسیده و به فراموشی سپرده نشود.

امید است این مجموعه که با کوشش و اهتمام بنده و با یاری عده‌ای از دلسوزان فرهنگ ایل و صرف اوقات شبانه روزی مدوّن گردیده مورد پسند خوانندگان گرامی قرار گیرد.

باشد که هم تباران قدرشناس با آداب و فرهنگ خویش بیشتر آشنا گردیده و راه و رسم نیک اندیشان را در اختیار نموده تا این چراغ محبت قومی روز به روز روشن‌تر گردد. این کتاب که گوشه‌ای از گفتار و فرهنگ شفاهی گذشتگان و بزرگان عشایر می‌باشد را به فرزندان نسل حاضر تقدیم داشته و امیدوارم که جوانان فهیم بهترین یادگار قهرمانان شایسته آباء و اجدادمان را با جان و دل حفظ و اشاعه نمایند. جا دارد از کلیه عزیزانی که در این خدمت فرهنگی حقیر را یاری نموده‌اند تشکر و سپاسگزاری نمایم. از جمله آقایان: سیدمجیدساداتی، حسین علی حسینی، هادی بیرامی، ابوالفضل فردوسی و دخترم اعظم حاجیلی و در نهایت از همسر و یار و یاورم که از ابتدای کار همچون سال‌های گذشته در تدوین آثار گذشته‌ام مشوق و پشتیبانم بوده‌اند و سبب دلگرمی در کل این مجموعه شده‌اند قدردانی می‌نمایم. درخاتمه با توجه به مطالب مختلف و گستردگی موضوعات طبعاً نواقصی به چشم خوانندگان محترم دیده خواهد شد. لذا تقاضا مندم نظرات خود را در جهت اصلاح و رفع اشکال با شماره ۰۹۱۲۱۵۹۴۰۸۹ در میان بگذارید.